



“Interview”

JOEKE NIJBOER 02.06.2015

HOOGSTE TIJD VOOR NIEUWE UITDAGINGEN

De interviewer wordt voor de verandering geïnterviewd. Onze hoofdredacteur, Joeke Nijboer, gaat per 1 juli 2015 met vervroegd pensioen bij de Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde oftewel Diergaarde Blijdorp. Dat vraagt om een gesprek!

Op een druilerige dinsdagmiddag word ik hartelijk ontvangen in de Struisvaren 21 te Bergschenhoek (voor de oplettende lezers van dit magazine: inderdaad, de hoofdzetel van NT Services, de drijvende kracht achter onder andere Pest Control News). Joeke is een man met een hart voor dieren. Dat blijkt al direct wanneer hij begint te vertellen over zijn tijd op de Bijzondere Hogere Landbouw School in Leeuwarden. “Een koe wordt daar uitsluitend gezien als fabriek. Die moet optimaal renderen. Daar was ik het niet mee eens.”

Deze ingesteldheid, deze passie voor dieren valt dan ook helemaal te rijmen met de indrukwekkende carrière die Joeke er bij de Diergaarde op heeft zitten, de vele (inter)nationale publicaties én congressen rondom diervoeding én –als kers op de taart– zijn proefschrift “De opname van celstof en het effect daarvan op de kwaliteit van de feces in bladetende apen.” Heeft u even? Ik vraag me af: hoe vat ik dit omvangrijk curriculum vitae samen in een leuk en niet al te lang interview? We zien wel, eerst een kopje thee. En een waslijst aan vragen.

Hoe ben je destijds bij Diergaarde Blijdorp terecht gekomen? Via een vacature, iemand die je er al kende? Een spontane sollicitatie?

Heel simpel: via een advertentie in het Nederlandse vakblad “De Boerderij”. Daarin stond dat de Diergaarde op zoek was naar een medewerker ter aanvulling van het kader.

“Ter aanvulling van het kader”. Een duidelijke omschrijving! Vertel...

Ik heb in eerste instantie meegewerkt aan het opzetten van het veterinaire laboratorium en aldaar diverse laboratoriumwerkzaamheden uitgevoerd. Ook heb ik me ontfermd over de reorganisatie van de inkoop van diervoeding en leiding gegeven aan het voedselmagazijn. Dit in combinatie met werkzaamheden die te maken hebben met diervoeding, zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen van nieuwe broksoorten voor paardachtigen en herkauwers, vogels, etcetera in samenwerking met fabrikanten. Verder heb ik nieuwe diervoedselprogramma's helpen introduceren en dierrantsoenen opgesteld. Bovendien ben ik in die tijd ook gestart met het opzetten van diervoedingsorganisaties en het organiseren van congressen over diervoeding, op Europees niveau. Tussendoor heb ik ook nog aan studentenbegeleiding gedaan; zo'n 100 personen op voornamelijk HBO en Universitair niveau. Bij dit alles kwam medio jaren '80 nog het coördineren van de plaagdierbestrijding en onder meer het coördineren van stamboeken en dierenadministratie. De laatste jaren heb ik me ook bekwaamd in ARBO-wetgeving en veiligheidszaken, alsook milieuverbeterende projecten opgestart voor de Diergaarde. Een zeer gevarieerde job!

Hoe ziet een werkdag er bij de Diergaarde doorgaans uit?

Ik heb eigenlijk geen vaste dagindeling; er is veel ad hoc werk. 's Ochtends check ik wel eerst mijn e-mail om te kijken wat er zoal gaande is en om bijvoorbeeld dringende zaken aan te pakken. Ik probeer daarnaast zoveel mogelijk tijd in de dierentuin zelf door te brengen door besprekingen met collega's en medewerkers te houden. Momenteel draait dit met name rond ARBO-wetgeving en veiligheidszaken. Door te praten met mensen kom je vanzelf te weten wat er allemaal speelt in de Diergaarde. Verder ben ik uiteraard ook volop bezig met het klaarstomen van mijn opvolgster.

Je hebt een indrukwekkend CV opgebouwd en veel projecten opgestart voor en door de Diergaarde, alsook veel betekend voor de Europese (internationale) dierentuinen. Is er een project waar je bijzonder trots op bent?

Dat ik de Nederlandse “diervoedingsmensen” georganiseerd heb en dat ik een Europese Dierentuinv voedingsconferentie opgezet heb.

Je hebt vast wel een aantal leuke, interessante anekdotes over wat er door de jaren heen zoal in de Diergaarde gebeurd is. Vertel!

Anekdotes genoeg voor een heel boek. Misschien voor in mijn “memoires”.

Maar om er toch een paar leuke uit te pikken; hier gaan we dan:

Vele jaren geleden is er een zebra ontsnapt uit de Diergaarde. Voor diegenen die het misschien niet weten: Diergaarde Blijdorp ligt naast de spoorlijn op zo'n 10 minuten lopen van het Centraal Station van Rotterdam. De zebra was dus ontsnapt en was via de spoorlijn dwars door het Centraal Station gelopen. Uiteraard met een hoop verbaasde blikken en lichte paniek van de treinreizigers tot gevolg. Het grappige was dat enkele medewerkers van de Diergaarde door middel van een spoorlijn trolley ook door het Centraal Station gereden zijn, de zebra achterna. Vervolgens zijn ze met de trolley met daarop de verdoofde zebra weer door het Centraal Station gereden terug naar de Diergaarde. Dat was een zeer komisch gezicht!

Verder ook leuk: in de dierentuin werd er in het verleden ook wel eens vlees geconsumeerd door medewerkers, terwijl het eigenlijk voor de dieren bedoeld was. Om dit tegen te gaan, lieten we het injecteren met een kleurstof die zichtbaar wordt op de wangen (blauw!) wanneer iemand er van gegeten heeft. Zo wisten we op de duur precies wie er aan het vlees gezeten had.

Nu we het toch over eten hebben: de Diergaarde krijgt wel eens een doordraai van groenten en fruit. Zo hadden we ooit een lading kleine rode pepertjes (chili pepers). Eén van onze medewerkers wist niet goed wat het was en vroeg: “wat zijn dat voor dingen?” waarop een collega antwoordde “Dat? Dat zijn paprika's”. Je kan waarschijnlijk al raden wat er vervolgens gebeurde? Ja dus, een medewerker met een mond vol chilipepers en tranen in zijn ogen.

Het gebeurde jaren geleden -en dan spreek ik over de eind jaren '70- ook wel eens dat de verzorgers bij het schoonmaken van de stallen te maken kregen met onaangekondigde gasten. Oftewel: twee personen die er een wilde nacht in het hooi hadden opzitten. Daar hoeft ik geen tekeningetje bij te maken?!

Wat altijd een uitdaging is, is het transport van dieren naar andere dierentuinen of locaties. Denk zo maar aan de giraffen. Met al die bruggen en viaducten in Nederland is het een hele klus om een route uit te stippelen. Of je moet ze kunnen vervoeren wanneer ze nog jong zijn (max. 3 meter hoog). Maar wel altijd heel spannend!

Uiteraard zijn er ook minder leuke dingen gebeurd. Zo herinner ik me nog zeer goed een incident met een Siberische tijger in 1982 die een verzorger dood heeft gebeten. Ik zie nog voor me hoe de tijger de medewerker als een zakje zand door de kooi sleepte.

Kortom: lief en leed; leuke en minder leuke dagen. Maar dat is ongetwijfeld overal wel zo.

Jouw stage in NY is de aanleiding geweest voor het proefschrift over langoeren. Vanwaar de speciale band met deze beestjes?

Ik heb het altijd al een intrigerend dier gevonden. Langoeren hebben 4 magen en hebben daarom een compleet andere voeding nodig dan bijvoorbeeld gorilla's en chimpansees.

Het lijkt me niet vanzelfsprekend om een proefschrift te schrijven wanneer je een fulltime job hebt, een gezin en bovendien nog een hoop andere werkzaamheden en activiteiten buiten de werkuren zoals de redactie van PCN, etc.

Er wordt vaak gezegd: Het maken van het proefschrift kost je je huwelijk. Maar bij ons gelukkig niet. Mijn vrouw heeft me hierin zeer goed ondersteund en altijd geholpen. Een goede ondersteuning van de achterban is gewoon het allerbelangrijkste.

Hoe ben je bij de Pest Control terecht gekomen?

Door een vraag binnen de Diergaarde in 1986. “Pest Control - is dat niks voor jou?”

Dat vond ik destijds zo interessant dat ik hierop onmiddellijk “ja” heb gezegd. In 1986 heb ik mijn vakbekwaamheidsdiploma gehaald. Vervolgens ben ik in contact gekomen met Rinus van Zanten, die destijds werkzaam was als vertegenwoordiger bij RIWA. De klik was er meteen en dat is doorheen de jaren altijd zo gebleven. Vandaar ook de link met Pest Control News. Toen ze me in 1999 benaderden om hoofdredacteur te worden van de Nederlandstalige editie van PCN, heb ik niet lang getwijfeld.

De plaagdierbestrijdingsbranche is een leuke branche met schitterende mensen en bedrijven, leuke verhalen en methodes -soms goede en soms slechte-. Ik heb door de jaren heen veel respect gekregen voor plaagdierbestrijders. Het is een zeer onderschat beroep!

De Pest Control branche is vergelijkbaar met de dierentuinindustrie. Het zijn wel twee totaal verschillende branches maar beiden relatief klein. Het leuke aan werkzaam zijn in beide is dat je geen tunnelvisie krijgt maar een open blik blijft houden.

Er zijn natuurlijk ook overlappingen. En dan natuurlijk vooral... plaagdieren! Denk maar aan de tropische gebouwen in dierentuinen met veel voedselaanbod. Daar kom je wel eens ongewenste gasten tegen zoals kakkerlakken, ratten, muizen... Dierentuinen moeten er tegenwoordig trouwens zo natuurlijk mogelijk uit zien, met veel grassoorten, naden en kieren, polyester rotsen en noem maar op. Voor het grote publiek moet de plaagdierbestrijding er zo min mogelijk zichtbaar blijven en dat is niet altijd even simpel.

Moest je weer helemaal aan het begin van je carrière staan, zou je weer dezelfde keuzes maken? Waarom?

Dat is een goeie. Misschien had ik iets heel anders gedaan, wie weet. Misschien was ik dan naar de universiteit gegaan en was ik dierenarts geworden. Of bij een landbouwonderzoeksinstituut of milieuorganisatie terecht gekomen. Maar ach, elk beroep heeft leuke en minder leuke kanten. Zolang de leuke zaken de overhand hebben, zit je toch goed? En als de negatieve zaken de overhand hebben, dan is het tijd om te veranderen.



Welke zaken zou je eventueel anders aangepakt hebben?

Als ik alles anders aangepakt had, was ik natuurlijk miljonair geweest (lacht). Ik geloof dat je het leven moet nemen zoals het komt en er het beste van moet maken. Het leven is kort. Als je niet tevreden bent, verander je de situatie toch?

Je lijkt me niet het type dat achter de geraniums gaat zitten, nu je met vervroegd pensioen gaat. Wat zijn de plannen voor de komende jaren? Blijf je nog – op de achtergrond weliswaar – betrokken bij de Diergaarde en andere projecten die je mee opgestart hebt?

Niet bij de Diergaarde, maar ik ga zeker nog diverse zaken doen op het diervoedingsgebied. Als consultant hoop ik een bijdrage te leveren om de diervoeding te verbeteren in dierentuinen zowel nationaal als internationaal.

Een aantal andere projecten die op mijn lijst staan, zijn de ontwikkeling van voedingmiddelproducten, bedrijven adviseren, onderzoekprojecten opzetten met verschillende universiteiten, etc. Er staan met andere woorden, nog een hoop leuke dingen in de planning.

Je bent vanaf het prille begin betrokken geweest bij Pest Control News Benelux; vanaf de eerste Nederlandstalige editie – inmiddels al ruim 15 jaar. Om de lezer even een kijkje achter de schermen te geven: wat houdt het takenpakket zoal in?

Nieuwigheidjes vinden, mensen interviewen, artikelen zoeken uit andere plaatsen in de wereld. Nederland en België houden namelijk niet op bij de grens. Ik ben van mening dat je niet alleen naar je eigen land moet kijken, maar ook naar wat er in Europa en in de rest van de wereld gebeurt. Ik wil de mensen het idee geven dat ze niet alleen voor bepaalde problemen staan maar dat anderen hier ook mee worstelen. Ik ben van mening dat PCO'ers in de Benelux te weinig om zich heen kijken. Ga eens naar een beurs in het buitenland. Mijn gevoel is dat men in de Verenigde Staten verder is met de strategie op gebied van de uitvoering en het imago van de Pest Control Professional.

Maar om even een idee te geven van de *work load*: een interview neemt bijvoorbeeld veel tijd in beslag. Denk maar aan de reistijd, het interview zelf, het in een leesbare vorm gieten, ter nalezing en goedkeuring naar de geïnterviewde sturen, correcties doorvoeren, etc. Ik zou kunnen zeggen dat dit voor een interview toch wel gemiddeld 15 uur in beslag neemt. Dan heb ik het nog niet over de andere werkzaamheden zoals het verzamelen van actuele en interessante informatie.

PCN moet sinds de eerste uitgave ongetwijfeld enorm geëvolueerd zijn. Het is inmiddels een wijd verspreid vakblad binnen de professionele plaagdiermanagement-branche (en ook daarbuiten) geworden. Wat valt je op (bv. ontwikkelingen in de branche) ten opzichte van de beginjaren?

Uiteraard de intrede van de computer. Eerst had ik allemaal artikelen over “wat is e-mail”, “wat is het internet”, etc. Nu heeft elke plaagdierbestrijder bij wijze van spreken een website of een webwinkel en Facebook. Met andere woorden de evolutie van IT en elektronica binnen de plaagdiermanagementbranche. Dit zal zeker steeds belangrijker worden en plaats winnen.

Ik zie ook een verschuiving van bestrijdingsmiddelen naar weringsmiddelen en alle andere bijkomende producten en elektronische systemen. Technisch zie ik meer een verschuiving van “het is jouw probleem, los het op”, naar “het is ons probleem (ons = PCO + opdrachtgever), wij lossen het samen op”. Dit alles aan de hand van IPM, advies, expertise en scholing. Het is grappig, want een jaartje of 10 à 12 geleden heb ik het woord IPM ook al gebruikt in één van mijn artikelen.



Ik merk ook een evolutie in de werkzaamheden. Plaagdierbestrijders gaan meerdere zaken combineren zoals onder andere hygiëne, cleaning en andere zaken.

Uiteraard ook de afname van gifstoffen. Wat wel belangrijk is en wat ik ook goed vind: er is momenteel veel meer aandacht voor secundaire vergiftiging en milieuverontreiniging.

Wat zijn de vooruitzichten? Nog eens 15 jaar erbij doen voor PCN nu er meer “vrije tijd” beschikbaar komt of ga je nog meer doen op het plaagdierbestrijdingsgebied of andere gebieden.

Ik vind het in ieder geval heel leuk en zou er zeker nog zo'n 10 à 15 jaar bij willen doen. De branche is zo interessant dat ik graag mijn bijdrage wil blijven leveren aan Pest Control News, want het geeft me enorm veel voldoening.

Maar daarnaast wil ik me ook gaan bezighouden met andere zaken op het plaagdierbestrijdingsgebied, zoals (na)scholing, onderzoek, audits en advisering. Sinds een aantal jaren ben ik ook bezig met ARBO-zaken, veiligheid en risico-analyses. Dit jaar ben ik zelfs officieel MVKer (Middelbaar VeiligheidsKundige) en preventiemedewerker geworden. Dat betekent dat ik bijvoorbeeld ook VCA-opleidingen mag geven. Ik weet zeker dat ook op dat gebied nog wel een en ander te doen zal zijn binnen de plaagdierbestrijdingsbranche. Met verschillende bedrijven en organisaties ben ik momenteel in onderhandeling. En verder zie ik wel wat op me afkomt.

Hartelijk dank voor het interview! Wij wensen je heel veel succes met de toekomstige plannen en hopen dat we nog ettelijke jaren kunnen genieten van interessante artikelen, interviews en wetenswaardigheden in Pest Control News.

Yvonne van Gorp, Marketing KillgermRIWA

